

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Харківський національний автомобільно-дорожній
університет

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять з дисципліни
«ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦТВА»

для студентів

напряму підготовки 6.010104 – «Професійна освіта» за профілями
«Метрологія, стандартизація та сертифікація в машинобудуванні»
та «Експлуатація і ремонт міського та автомобільного транспорту»

Харків 2015

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний автомобільно-дорожній
університет

До видавництва й у світ дозволяю
Проректор

І.П.Гладкий

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять з дисципліни
«ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦТВА»

для студентів
напряму підготовки 6.010104 – «Професійна освіта» за профілями
«Метрологія, стандартизація та сертифікація в машинобудуванні»
та «Експлуатація і ремонт міського та автомобільного транспорту»

сі цитати, цифровий, фактичний
матеріал і бібліографічні відомості
перевірені, написання сторінок
відповідає стандартам

Затверджено
методичною радою
університету
протокол від

Укладачі:

Дмитрієв І.А.
Бережний В.М.
Леженко Н.І.
Шершенюк О.М.
Левченко Я.С.

Відповідальний за випуск:

Дмитрієв І.А.

Харків 2015

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять з дисципліни
«ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦТВА»

для студентів

напряму підготовки 6.010104 – «Професійна освіта» за профілями
«Метрологія, стандартизація та сертифікація в машинобудуванні»
та «Експлуатація і ремонт міського та автомобільного транспорту»

Затверджено методичною
радою університету
протокол № від

Харків 2015

Укладачі: проф. Дмитрієв І.А.
проф. Бережний В.М.
ас. Леженко Н.І.
доц. Шершенюк О.М.
викл.-стаж. Левченко Я.С.

Кафедра економіки підприємства

ВСТУП

Формування і подальший розвиток ринкових відносин в Україні супроводжується значними перетвореннями матеріально-речової, соціально-економічної структури суспільного виробництва, організаційно-правових форм господарювання.

В умовах ринкової економіки провідною формою господарювання є підприємництво – особливий вид діяльності, певні тип і стиль господарської поведінки, що характеризуються повною свободою вибору типу діяльності, інноваційним характером здійснення та орієнтацією на отримання зиску. Підприємництво виступає тією рушійною силою, що виводить економіку на шлях ефективності, раціоналізації, бережливості та оновлення. Упровадження підприємницьких відносин у сферах виробництва і розподілу забезпечує розвиток галузей, їх адаптацію до швидкозмінних умов господарювання на внутрішньому ринку та мінливостей на зовнішньому.

У зв'язку з цим вивчення теоретичних і практичних основ підприємництва є обов'язковою умовою успішного переходу до нових принципів господарювання, характерних для ринкової економіки. Все це робить дисципліну «Основи підприємницької діяльності» необхідною в підготовці бакалаврів за спеціальностями 6.050100 «Економіка підприємства» та 6.100400 «Організація перевезень й управління на транспорті (автомобільному)», «Організація й регулювання дорожнього руху», «Транспортні системи».

Мета практичних занять – закріпити теоретичні знання з дисципліни «Основи підприємницької діяльності» та придбати практичні навички використання новітніх підходів до управління підприємством. Заняття мають сприяти формуванню здібностей студентів самостійно мислити, опановувати ефективні прийоми, методи, стиль і тип господарської поведінки в підприємницькій діяльності.

Теми занять відповідають найбільш важливим частинам теоретичного курсу. Заняття базуються на моделюванні реальних виробничих проблемних ситуацій та на їх вирішенні з використанням математичного апарату.

ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1. Теоретичні основи підприємницької діяльності (завдання, суть, технологія та організація)

Тема 1. Сутність підприємництва

Виникнення і еволюція поняття «підприємництво». Основні функції підприємницької діяльності, комплексна характеристика її сучасної сутності. Предмет та метод «основ підприємницької діяльності».

Тема 2. Основи виникнення й розвитку підприємництва.

Організація суспільного виробництва і його структура. Сутність економічних систем. Товарне виробництво – матеріальна основа виникнення підприємництва.

Тема 3. Підприємницька ідея та механізм її втілення

Підприємницька ідея. Визначення переваг створюваного підприємства.

Тема 4. Технологія започаткування власної справи.

Уставна документація, фонд підприємства. Їх підготовка та формування. Державна реєстрація суб'єктів підприємницької діяльності.

Тема 5. Організація бізнесу.

Основні способи організації власного бізнесу. Обмеження підприємництва. Завершення діяльності підприємства.

Тема 6. Економічна свобода та підприємництво.

Економічна свобода – основна передумова розвитку підприємницької діяльності. Рушійні сили, умови та принципи підприємництва.

Тема 7. Закони функціонування ринку і поведіння товаровиробників.

Попит та закони попиту. Пропозиція та закони пропозиції. Еластичність попиту та пропозиції. Закони, що керують поведінкою підприємців-товаровиробників.

Тема 8. Конкуренція як засіб реалізації підприємництва.

Сутність конкуренції. Форми й методи конкурентної боротьби. Конкурентоспроможність підприємства.

Тема 9. Власність підприємств і їх структура.

Сутність і структура економічної власності. Основні типи і форми власності. Основні типи підприємств і їх організаційні форми. Організаційно-правові форми підприємств і підприємницької діяльності.

Модуль 2. Продукція, податки, ризик.

Тема 10. Маркетингова діяльність на підприємстві.

Сутність та еволюція маркетингу. Види маркетингової діяльності. Стратегія, програми й принципи маркетингу.

Тема 11. Затрати виробництва й цінова політика підприємства.

Сутність і структура затрат виробництва. Сутність та види цін. Цінова політика підприємства.

Тема 12. Товарна політика підприємства.

Якість товару. Життєвий цикл товару. Закономірності створення нового товару. Ринкова символіка товару.

Тема 13. Фінанси й податки.

Фінанси підприємства й фінансовий менеджмент. Джерела фінансових ресурсів і процес інвестування. Сутність і механізм фінансового планування на підприємстві. Інвестиційні проекти підприємств та їх ефективність. Роль податків у фінансовій системі підприємства.

Тема 14. Економічні ризики в підприємницькій діяльності.

Причини економічних ризиків. Сутність і основні види ризиків. Управління економічними ризиками. Механізм зменшення основних економічних ризиків.

Тема 15. Менеджмент в підприємництві.

Сутність менеджменту. Функції менеджменту і форми управління підприємством. Етапи і методи прийняття управлінських рішень.

Тема 16. Основи бізнес-плану.

Сутність і принципи складання бізнес-плану. Технологія, структура та зміст бізнес-плану.

Тема 17. Міжнародні економічні відносини та міжнародне підприємництво.

Світова торгівля і зовнішньоекономічна діяльність підприємств. Вивіз капіталу та його форми. Міжнародна міграція робочої сили і її регулювання.

Тема 18. Форми спільного міжнародного підприємництва.

Сутність і структура вільних економічних зон. Технополіси й досвід їх створення в розвинених країнах світу. Сутність і умови реєстрації офшорних компаній. Спільні підприємства та їх структура.

Тема 19. Державне регулювання підприємництва.

Сутність державного регулювання підприємницької діяльності, його форми та методи. Антимонопольна діяльність держави. Економічна безпека підприємництва.

Практичне заняття 1

ФАКТОРИ СЕРЕДОВИЩА ПІДПРИЄМНИЦТВА

Мета: визначення та класифікація факторів середовища підприємництва, аналіз яких дозволяє встановити можливості й загрози зовнішнього середовища, сильні й слабкі сторони діяльності суб'єкта підприємницької діяльності.

Зовнішнє середовище підприємництва – це структурно-просторове оточення, яке становить сукупність факторів прямого та непрямого впливу на функціонування суб'єкта підприємницької діяльності.

Фактори середовища підприємництва класифікуються за такими ознаками:

- За сферою оточення: фактори мікросередовища (внутрішні) та макросередовища (зовнішні).
- Залежно від ступеня впливу: прямий та непрямий (побічний) вплив.
- За характером дії: фінансово-економічні, організаційно-правові, соціально-психологічні.
- Залежно від ролі факторів у створенні підприємницького клімату: стимулюючі та стримуючі.

Завдання 1

На індивідуальному рівні необхідно визначити, які з наведених факторів зовнішнього середовища підприємництва відносяться до факторів прямого впливу, а які до факторів непрямого впливу та занести результат в табл.1.1. Підрахувати отримані бали.

Фактори зовнішнього середовища підприємництва:

- Політичні фактори, міжнародна політика
- Імідж підприємства, джерела «силового тиску» на підприємця (рекет, вимагачі)
- Споживачі
- Законодавчо-нормативна база, за допомогою якої здійснюється регулювання підприємницької діяльності

- Науково-технічні досягнення
- Рівень психологічного сприйняття власника
- Конкуренти
- Стан економіки країни, регіону
- Фінансово-кредитні установи
- Стан розвитку зарубіжних ринків
- Органи державної виконавчої влади і управління
- Зовнішні інвестори
- Культурний, моральний рівень населення
- Просування товарів іноземного походження на вітчизняний товарний ринок
- Постачальники

Таблиця 1.1 – Групування факторів середовища підприємства залежно від ступеня впливу

Фактори прямого впливу	Фактори непрямого впливу

Завдання 2

На основі нижче приведених факторів зовнішнього середовища залежно від їхньої ролі у створенні підприємницького клімату виконати:

- На індивідуальному рівні зробити групування факторів на стимулюючі та стримуючі (табл. 1.2)
- Порівняти Ваш варіант групування з еталонним та підрахувати бали.

Таблиця 1.2 – Групування факторів зовнішнього середовища залежно від їхньої ролі у створенні підприємницького клімату

Стимулюючі фактори	Стримуючі фактори

Факторів середовища залежно від їхньої ролі у створенні підприємницького клімату:

- Стабільність державної та соціальної політики, спрямованої на розвиток підприємства
- Субсидії неефективним підприємствам з боку держави
- Інфляція
- Зростання цін
- Високі податкові ставки
- Зростання товарного виробництва
- Наявність конкуренції на ринку
- Свобода вибору покупця та продавця
- Низький рівень платоспроможності населення
- Пільговий податковий режим
- Недостатній рівень етики бізнесу
- Високий ступінь підприємницького ризику
- Надмірне державне регулювання та контроль
- Високі відсотки при одержанні кредитів
- Спрощення порядку державної реєстрації підприємців
- Наявність розвиненої інфраструктури бізнесу
- Можливість отримання необхідної інформації (про товарні ринки, технології, потенційних партнерів)

Теми рефератів

1. Розвиток підприємництва в контексті історичної еволюції.
2. Роль підприємницької діяльності в розвитку економіки.
3. Проблеми правового забезпечення розвитку підприємництва в Україні.
4. Підприємництво як особлива форма економічної активності.
5. Огляд наукових публікацій за темою заняття.
6. Класифікація факторів середовища підприємництва.
7. Проблеми становлення та розвитку малого підприємництва у вашому регіоні.
8. Підтримка малого підприємництва — справа державна.

Практичне заняття 2

ЦІНОУТВОРЕННЯ

Мета: набуття практичних навичок у визначенні ціни товару, як грошового виразу вартості будь-якого товару, різними методами.

Ціна є одним з найважливіших інструментів забезпечення конкурентоспроможності продукції та підприємства.

Оптова (відпускна) ціна підприємства – це ціна, за якою реалізовується продукція підприємства-виробника. Вона структурно складається з собівартості товару, прибутку підприємства та непрямого податку (акциз та податок на додану вартість).

Оптова (відпускна) ціна промисловості – ціна, за якою підприємство та організація-постачальник оплачують продукцію підприємствам-виробникам чи збутовим (оптовим) організаціям. До її складу входить крім оптової ціни підприємства також постачально-збутова націнка (надбавка) (до витрат додається прибуток постачально-збутових організацій).

Роздрібна ціна – ціна, за якою товари реалізуються у роздрібній торговій сітці населенню.

Вільну відпускну ціну без ПДВ розраховуємо як суму собівартості, прибутку, спеціальної надбавки та акцизу

Ціна закупки розраховується як сума вільної відпускної ціни без ПДВ, постачально-збутової надбавки та ПДВс

Вільна роздрібна ціна - сума ціна закупки (з ПДВ) та торгівельної надбавка

Акциз (акцизний збір) – це непрямий податок, встановлений державою на окремі види товарів (як правило, високорентабельні) для вилучення у дохід державного бюджету отриманого виробниками надприбутку.

Розрахунок суми акцизів по товарам проходить таким чином:

1) визначається оптова ціна підприємства за даним видом продукції ($C_{\text{опт}}$):

2)

$$C_{\text{опт}} = C + (C * P / 100), \quad (2.1)$$

C – повна собівартість виробів, грош.од.;

П – прибуток, грош.од.;

Р – норматив рентабельності, %.

2) Розраховується відпускна ціна товару з врахуванням акцизу (Π_A):

$$\Pi_a = \Pi_{отп} * 100 / (100 - A), \quad (2.2)$$

A – ставка акцизу, %.

3) Розраховується сума акцизу (Π_A):

$$\Pi_a = \Pi_a * A * Q / 100, \quad (2.3)$$

Q – обсяг реалізації підакцизних товарів у натуральному виразі, од.

Необхідно відмітити, що при розрахунку сум акцизів у вартість товарів податок на додану вартість (ПДВ) не входить.

ПДВ – це частина знов створеної вартості, яка вноситься до бюджету на кожному етапі виробництва товарів, виконання робіт та послуг.

Сума податку на додану вартість, яка підлягає до сплати у бюджет, розраховується за формулою:

$$\text{ПДВ} = \text{ПДВ}_{отп} - \text{ПДВ}_{вип}, \quad (2.4)$$

$\text{ПДВ}_{отп}$ – ПДВ, отриманий від покупців продукції;

$\text{ПДВ}_{вип}$ – ПДВ, виплачений постачальником товарів, робіт.

$$\text{ПДВ}_{отп} = \Pi_1 * C_{\text{ПДВ}} / 120 \quad (2.5)$$

$$\text{ПДВ}_{вип} = \Pi_2 * C_{\text{ПДВ}} / 120 \quad (2.6)$$

Π_1, Π_2 – ціна реалізованої покупцям (за умови реалізації товару по ціні, що включає в себе ПДВ) чи отриманої від постачальників з урахуванням акцизу (якщо товар підакцизний), грн.;

$C_{\text{ПДВ}}$ – ставка податку на додану вартість, %.

Постачально-збутова то оптова надбавки, які входять у структуру ціни, призначені для покриття витрат на реалізацію товарів та отримання прибутку підприємствами оптової торгівлі.

Торгівельна надбавка призначена для покриття витрат оборту та забезпечення прибутку роздрібних торгівельних підприємств.

Завдання 1

Визначити відпускну ціну та суму акцизу за одиницю продукції, використовуючи вихідні данні (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 – Вихідні данні

Показник	Варіанти									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Собівартість, грн..	30	150	142,5	130	50	154	160	45	133	171
Прибуток, % від собівартості	20	30	20	25	19	28	28	18	24	21
Ставка акцизу, %	20	25	10	35	30	40	45	24	25	30

Завдання 2

Визначити відпускну ціну виробу з урахуванням акцизу та з ПДВ, дохід від певного об'єму реалізації продукції, суму акцизу в розрахунку на дану партію (табл. 2.2).

Таблиця 2.2 – Вихідні данні для розрахунку відпускної ціни виробу з урахуванням акцизу

Показники	Варіанти									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Собівартість виготовлення виробу, грн..	130	60	1120	685	2541	120	458	1225	1756	256
Прибуток, % від собівартості	5	12	21	18	17,5	16	25	14	15	26
Ставка акцизу, %	20	25	20	20	31	22	20	32	28	24
ПДВ, % від відпускної ціни	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
Обсяг реалізації, од.	35	200	150	236	50	72	56	72	57	120

Завдання 3

Визначити на основі даних табл. 2.3:

- 1) вартість матеріальних витрат у собівартості одиниці продукції;
- 2) виробничу та повну собівартість одиниці продукції;
- 3) ПДВ, виплачений постачальникам матеріальних ресурсів;
- 4) вільну відпускну ціну з ПДВ;
- 5) ПДВ, отриманий від покупця продукції;
- 6) суму ПДВ, визначену для виплати у бюджет.

Таблиця 2.3 – Вихідні данні для завдання 2

Показники	Варіанти									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Витрати на виробництво за статтями калькуляції на одиницю продукції, грн.:										
* вартість основних та допоміжних матеріалів	93,6	97,4	98,2	99,1	95,6	96,3	94,5	89,1	88,7	89,8
* закупні напівфабрикати	73,5	74,1	75,2	76,3	74,1	75,8	76,1	77,8	76,3	72,6
* паливо та енергія для технологічних цілей	58,1	59,3	58,4	57,9	58,2	59,3	57,5	58,3	59,0	58,5
основна заробітна плата виробничих працівників	29,3	28,1	28,6	29,5	29,0	28,7	28,9	29,1	28,9	28,4
допоміжна заробітна плата виробничих працівників	2,3	2,6	2,8	2,0	2,9	2,5	2,4	2,7	2,1	2,2
відрахування на соціальне страхування	3,1	3,2	3,4	3,9	3,8	3,0	3,7	3,3	3,5	3,6
* витрати на утримання та експлуатацію обладнання	56,2	56,8	57,6	57,1	56,4	57,3	57,8	56,6	56,3	57,0
* загально виробничі витрати	20,5	21,8	21,4	20,4	21,7	20,9	21,0	21,5	21,1	20,3
* інші загально виробничі витрати	0,8	0,9	0,9	1,0	0,8	0,8	0,9	1,0	0,8	0,9
Всього виробнича собівартість, грн.										
Адміністративні витрати, грн.	32,1	33,4	32,8	34,2	33,8	32,9	33,5	34,5	33,5	32,7
Витрати на збут, грн.	5,2	5,6	5,7	6,3	6,8	6,1	5,9	6,4	6,9	5,8
Повна собівартість, грн.										
Рівень рентабельності, %	13	17	21	14	18	19	15	16	20	13
Ставка ПДВ, %	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20

* - ціна (витрати) продукції, отриманої від постачальників, до яких входить ПДВ

Теми рефератів

1. Економічна свобода — передумова створення власної справи.
2. Основні ознаки свободи господарювання.
3. Ділова творчість людини — головна рушійна сила підприємництва.
4. Проблеми формування правових передумов розвитку підприємництва в Україні.
5. Створення сприятливих економічних передумов — запорука розвитку підприємництва.
6. Ціна - як грошовий вираз вартості товару.
7. Основні складові грошового виразу вартості товару (ціни).
8. Проблеми та перспективи підготовки кадрів для малого підприємництва.
9. Проблеми фінансового забезпечення розвитку малого підприємництва в Україні.

Практичне заняття 3

РОЗПОДІЛ ДОХОДІВ ВІД ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мета: факторний аналіз впливу ціни й обсягу реалізації на розмір виручки від реалізації продукції, товарів та послуг; визначення та розподіл прибутку від підприємницької діяльності; розрахунок дивідендів, що виплачуються акціонерним товариством за простими й привілейованими акціями, визначення дохідності та ринкової вартості часткових цінних паперів.

Сьогодні у господарюючих суб'єктів існує ціла система доходів і прибутків. Так, у складі доходів виділяють валовий і чистий доходи, в складі прибутків – прибуток від продажу продукції (товарів, послуг), загальний і чистий прибуток тощо.

Самостійною економічною категорією, найважливішим показником виробництва підприємств є також виручка від продажу

продукції (товарів, робіт, послуг). Вона є основним джерелом надходження грошових коштів у підприємств.

Прибуток – це доход підприємства у вигляді приросту вкладеного капіталу; розраховується як різниця між виручкою від реалізації продукції та витратами на її виробництво та реалізацію.

Валова виручка (ВВ) – це сума грошових надходжень від реалізації товарної продукції, робіт, послуг та матеріальних цінностей.

$$BB = \sum (Q_i * C_i) + \Pi_{МП} + \Pi_{ВНО}, \quad (3.1)$$

де i – вид продукції;

n – кількість видів продукції;

Q_i – кількість реалізованої продукції i -го виду;

C_i – ціна одиниці продукції i -го виду;

$\Pi_{МП}$ – прибуток від реалізації матеріальних цінностей;

$\Pi_{ВНО}$ – доходи від позареалізаційних операцій.

Валовий доход (ВД) – характеризує кінцевий результат виробничої чи комерційної діяльності підприємства та розраховується шляхом виключення від валової виручки та результатів позареалізаційних операцій (без податку на додану вартість та акцизу) всіх витрат на виробництво та реалізацію продукції, включених у собівартість, крім витрат на оплату праці.

Види прибутку:

- Валовий (балансовий) прибуток ($\Pi_{ВЛ(Б)}$) – розраховується як сума прибутку (збитку) від реалізації продукції ($\Pi_{РП}$), сума прибутку від іншої реалізації ($\Pi_{ІР}$), доходів від позареалізаційних операцій ($\Pi_{ДПО}$), зменшених на суму витрат за операціями ($\Pi_{ВП}$):

$$\Pi_{ВЛ(Б)} = \Pi_{РП} + \Pi_{ІР} + \Pi_{ДПО} - \Pi_{ВП}, \quad (3.2)$$

- Прибуток, що оподатковується. Для його визначення необхідно з балансового прибутку, скорегованого для цілей оподаткування, відняти суму, яка оподатковується за ставками податку на доход (за цінними паперами, від часткової участі в об'єднаному підприємстві тощо).

- Чистий прибуток (ЧП) – це прибуток, який остається у розпорядженні підприємства після виплати до бюджету податків та інших платежів.

Завдання 1

У табл. 3.1 представлені дані по продукції підприємства «Дельта». Необхідно:

- Визначити обсяг виручки від продажу продукції за планом і фактично.

- Визначити відхилення фактичної виручки від планової її величини і вплив факторів (обсяг проданої продукції та ціни продажу) на зміну обсягу виручки.

- Розрахунок виручки і вплив факторів на її обсяг здійснити в табл. 3.2.

Таблиця 3.1 – Вихідні дані по продукції

Варіант	Показники	Планові	Фактичні
1	2	3	4
1	Обсяг продукції, що продається, ц		
	а) продукція «А»	10500	11100
	б) продукція «Б»	14300	15000
	в) продукція «В»	16000	16010
	г) продукція «Г»	12580	11860
	д) продукція «Д»	3500	3550
	Ціна продажу, грн. за 1 ц		
	а) продукція «А»	125	122
	б) продукція «Б»	326	328
	в) продукція «В»	148	150
	г) продукція «Г»	150	152
	д) продукція «Д»	145	141
2	Обсяг продукції, що продається, ц		
	а) продукція «А»	15400	17569
	б) продукція «Б»	18569	19548
	в) продукція «В»	12548	11486
	г) продукція «Г»	22000	20245
	д) продукція «Д»	15647	16245
	Ціна продажу, грн. за 1 ц		
	а) продукція «А»	321	319
	б) продукція «Б»	210	211

	в) продукція «В»	236	234
	г) продукція «Г»	102	105
	д) продукція «Д»	320	325
3	Обсяг продукції, що продається, ц		
	а) продукція «А»	17865	19340
	б) продукція «Б»	19569	21100
	в) продукція «В»	25462	24001
	г) продукція «Г»	35000	33021
	д) продукція «Д»	15487	16254
	Ціна продажу, грн. за 1 ц		
	а) продукція «А»	125	126
	б) продукція «Б»	159	161
	в) продукція «В»	321	325
	г) продукція «Г»	246	238
	д) продукція «Д»	213	205
4	Обсяг продукції, що продається, ц		
	а) продукція «А»	36589	35245
	б) продукція «Б»	21548	20154
	в) продукція «В»	46972	48521
	г) продукція «Г»	20014	17000
	д) продукція «Д»	24862	23014
	Ціна продажу, грн. за 1 ц		
	а) продукція «А»	248	251
	б) продукція «Б»	135	139
	в) продукція «В»	326	320
	г) продукція «Г»	248	250
	д) продукція «Д»	210	205
5	Обсяг продукції, що продається, ц		
	а) продукція «А»	59682	60258
	б) продукція «Б»	24586	25658
	в) продукція «В»	10002	10120
	г) продукція «Г»	56845	50248
	д) продукція «Д»	21572	20560
	Ціна продажу, грн. за 1 ц		
	а) продукція «А»	230	237
	б) продукція «Б»	235	230
	в) продукція «В»	261	267
	г) продукція «Г»	321	326
	д) продукція «Д»	145	140
6	Обсяг продукції, що продається, ц	24598	25486

	а) продукція «А»		
	б) продукція «Б»	48756	49568
	в) продукція «В»	26412	24571
	г) продукція «Г»	13254	12045
	д) продукція «Д»	15486	16500
	Ціна продажу, грн. за 1 ц		
	а) продукція «А»	326	320
	б) продукція «Б»	258	251
	в) продукція «В»	104	114
	г) продукція «Г»	247	252
	д) продукція «Д»	301	306
7	Обсяг продукції, що продається, ц		
	а) продукція «А»	21548	22125
	б) продукція «Б»	12542	13256
	в) продукція «В»	12224	12000
	г) продукція «Г»	17458	18457
	д) продукція «Д»	32100	31952
	Ціна продажу, грн. за 1 ц		
	а) продукція «А»	302	304
	б) продукція «Б»	350	355
	в) продукція «В»	400	389
	г) продукція «Г»	286	281
	д) продукція «Д»	120	115
8	Обсяг продукції, що продається, ц		
	а) продукція «А»	12458	11254
	б) продукція «Б»	32658	33574
	в) продукція «В»	25864	26221
	г) продукція «Г»	57923	55487
	д) продукція «Д»	10245	11025
	Ціна продажу, грн. за 1 ц		
	а) продукція «А»	256	250
	б) продукція «Б»	321	325
	в) продукція «В»	359	342
	г) продукція «Г»	231	230
	д) продукція «Д»	200	204
9	Обсяг продукції, що продається, ц		
	а) продукція «А»	12536	12365
	б) продукція «Б»	54831	49587
	в) продукція «В»	20135	20000
	г) продукція «Г»	14595	15212
	д) продукція «Д»	32652	30210

	Ціна продажу, грн. за 1 ц		
	а) продукція «А»	259	250
	б) продукція «Б»	387	381
	в) продукція «В»	269	276
	г) продукція «Г»	168	180
	д) продукція «Д»	308	305
10	Обсяг продукції, що продається, ц		
	а) продукція «А»	14786	12540
	б) продукція «Б»	20314	17512
	в) продукція «В»	10256	11458
	г) продукція «Г»	15000	15420
	д) продукція «Д»	13200	13500
	Ціна продажу, грн. за 1 ц		
	а) продукція «А»	350	352
	б) продукція «Б»	200	194
	в) продукція «В»	100	91
	г) продукція «Г»	300	309
	д) продукція «Д»	230	235

Акція – це цінний папір, що випускається акціонерним товариством та засвідчує право власності на частку в статутному капіталі акціонерного товариства.

На акції вказується номінальна вартість, обумовлена розподілом величини статутного капіталу акціонерного товариства на кількість акцій, що випускаються :

$$P_H = \frac{УК}{N}, \quad (3.3)$$

УК – величина статутного капіталу;

N – кількість випущених акцій.

Ринкова ціна акції в розрахунку на 100 грошових одиниць номіналу називається курсом:

$$K_p = \frac{P_p}{P_H} * 100, \quad (3.4)$$

де K_p - курс акцій;

P_p – ринкова ціна;

P_H – номінальна ціна.

Прибутковість акцій визначається двома факторами:

- Одержанням частини прибутку, яка розподіляється АТ (дивіденди);
- Можливістю продати папір на фондовій біржі за ціною, більшою за ціну придбання.

Таблиця 3.2 – Розрахунок виручки від продажу продукції та рівня впливу факторів на її обсяг

Найменування продукту	Обсяг продукції, ц		Ціна за 1 ц, грн		Виручка, тис.грн.		Виручка при фактичному обсязі та планових цінах, тис. грн..	Відхилення, тис грн.		
	За планом	Фактично	За планом	Фактично	За планом	Фактично		Всього	У тому числі за рахунок зміни	
									Кількість	Ціни
Продукція«А»										
Продукція«Б»										
Продукція«В»										
Продукція«Г»										
Продукція«Д»										

Ставка дивіденду розраховується за формулою:

$$R = \frac{I_D}{P_{np}}, \quad (3.5)$$

де P_{np} – ціна придбання акцій (емісійна чи ринкова).

Завдання 2

Визначити номінальну ціну акцій, випущених АТ, якщо статутний капітал складає 100 млн. грн., а кількість випущених акцій – 1 млн. од.

Завдання 3

Визначити курс акції, проданої за 1500 грн., при номіналі 1000 грн.

Завдання 4

Акція номіналом 1000 грн. куплена за курсом 250, і за неї виплачується дивіденд 50% річних. Визначити поточну прибутковість інвестованих засобів.

Завдання 5

Акціонерним товариством зареєстровано 10 тис. звичайних акцій, з яких 9 тис. було продано акціонерам. Через якийсь час суспільство викупило в інвесторів 500 акцій. По закінченні звітнього року зборами акціонерів прийняте рішення про розподіл як дивіденди 1700000 грн. прибутку. Визначити дивіденди на одну акцію.

Теми рефератів

1. Проблеми та перспективи розвитку приватного підприємництва в Україні.
2. Виробниче підприємництво — найважливіший вид підприємницької діяльності.
3. Історія розвитку комерційного підприємництва.
4. Роль і значення посередницького підприємництва.
5. Фінансово-кредитне підприємництво в Україні.
6. Місце і роль малого підприємництва в ринковій економіці.
7. Мале підприємництво — початок вашого бізнесу.
8. Переваги та недоліки малого підприємництва.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ПІДТРИМКА ПІДПРИЄМНИЦТВА

Мета: встановлення впливу основних економічних методів державного регулювання на стан підприємницької діяльності в Україні (оподаткування та державного фінансування), а також впливу інфляції на стан розрахунків суб'єктів господарювання.

Державне регулювання економіки – це діяльність держави, спрямована на створення правових, економічних і соціальних передумов для функціонування економічного механізму відповідно до цілей і пріоритетів державної економічної політики.

Механізм регулювання підприємництва з боку держави – це система впливу на підприємницьку діяльність з метою спрямування її на забезпечення перспективного розвитку самого підприємництва.

Державне регулювання економіки поділяють на пряме і непряме (опосередковане). Пряме регулювання реалізується через бюджетне інвестування державою відповідних програм: фінансування розвитку державних підприємств, інфраструктури, науки, культури, освіти, соціального захисту населення, а також через регламентацію цін, заробітної плати та інших складових ринкового механізму. Непряме регулювання економіки досягається за допомогою правових, адміністративних та економічних методів.

До основних економічних методів регулювання належать фінансово-кредитна та бюджетно-податкова політика.

Основними засобами регулюючого впливу держави на діяльність суб'єктів господарювання є:

- державне замовлення, державне завдання;
- ліцензування, патентування і квотування;
- сертифікація та стандартизація;
- застосування нормативів та лімітів;
- регулювання цін і тарифів;
- надання інвестиційних, податкових та інших пільг;
- надання дотацій, компенсацій, цільових інновацій та субсидій.

У механізмі державного регулювання підприємництва важливим інструментом є податки. Система оподаткування в Україні, податки і збори встановлюються виключно законами України.

Податки – це обов’язкові платежі юридичних та фізичних осіб до відповідного бюджету.

Залежно від форм оподаткування податки поділяються на такі групи:

- прямі, які встановлюються безпосередньо щодо платника, який сплачує їх до бюджету; обсяг таких податків залежить від розмірів об’єкта оподаткування (податок на прибуток підприємства, плата за землю, податок з власників транспортних засобів, майнові податки);

- непрямі, які входять до складу цін на товари та послуги, їх розмір не залежить від доходів платника (податок на додану вартість, акцизний збір, мито).

Серед прямих податків важливим елементом системи оподаткування є податок на прибуток підприємств. Об’єктом оподаткування є валовий прибуток, який за економічним змістом є оподатковуваним доходом.

Податок з власників транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів – прямий майновий податок, нарахування якого здійснюється залежно від об’ємів циліндрів двигуна, вимірюваного см^3 , за ставками в гривнях з кожних 100 см^3 об’єму циліндрів.

Податок на додану вартість (ПДВ) – це частина новоствореної вартості, яка сплачується до державного бюджету на кожному етапі виробництва та реалізації товарів, виконання робіт, надання послуг.

Акцизний збір – податок, який встановлюється на високорентабельні та монопольні товари і включається в їх ціну. Податок нараховується один раз на точно визначеному законодавством етапі руху товару від виробника до споживача.

Завдання 1

За вихідними даними, наведених у табл.4.1, розрахувати суму податку на прибуток, яку необхідно виплатити до бюджету.

Таблиця 4.1 – Вихідні дані

Показник	Варіанти									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Оптова ціна підприємства, грн.	45	36	25	15	20	47	37	30	50	46,2
Ставка акцизу, %	-	10	-	-	20	25	15	12	28	25
Ставка податку на прибуток, %	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25
Ставка ПДВ, %	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
1 квартал: Матеріальні витрати, грн.	3200	2300	125	651	2120	4400	2400	130	4405	4300
Амортизація, грн.	900	2600	85	524	1504	1500	2700	90	1505	1400
Заробітна плата, грн.	4200	4700	165	673	2536	3300	4800	170	3305	3200
Об'єм реалізації, грн.	200	300	200	140	350	300	400	205	305	200
Виплачений ПДВ, грн.	100	300	16	62	320	160	400	21	165	150
2 квартал: Матеріальні витрати, грн.	1800	4300	242	983	2824	2800	4400	347	2805	2900
Амортизація, грн.	700	3100	134	876	2778	1200	3200	139	1205	1100
Заробітна плата, грн.	1300	6200	257	1181	3243	1500	6300	352	1505	1400
Об'єм реалізації, грн.	95	425	340	230	470	135	525	345	140	125
Виплачений ПДВ, грн.	205	350	21	55	535	320	450	26	325	220
3 квартал: Матеріальні витрати, грн.	2600	3700	301	1340	2020	4900	3800	306	4905	4800
Амортизація, грн.	1900	2800	197	745	1085	2400	2900	222	2405	2300
Заробітна плата, грн.	4300	5500	314	1625	2403	5200	5600	319	5205	5100
Об'єм реалізації, грн.	220	375	410	280	310	285	475	415	300	275
Виплачений ПДВ, грн.	130	460	132	205	478	445	560	137	500	425

Завдання 2

Підприємство станом на 1 січня поточного року мало в своєму користуванні такі види та кількість транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів (див.табл.4.2). Заповніть табл.4.4:

Таблиця 4.2 – Вихідні дані

Варіант	Показники	Назва та марка автотранспортного засобу						
		А	Б	В	Г	Д	Є	Колісний трактор
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Об'єм циліндрів двигуна, см ³	1000	2500	3500	5600	9300	15600	5200
	Кількість, од.	5	2	2	8	12	5	5
2	Об'єм циліндрів двигуна, см ³	1500	3000	2750	8900	12300	15500	4400
	Кількість, од.	3	10	1	1	2	4	2
3	Об'єм циліндрів двигуна, см ³	2800	1800	4000	15200	8100	14100	5000
	Кількість, од.	6	4	1	13	5	7	6
4	Об'єм циліндрів двигуна, см ³	1200	3550	2500	8000	9260	16500	6200
	Кількість, од.	6	1	1	9	5	10	3
5	Об'єм циліндрів двигуна, см ³	2800	4000	3100	7900	10200	16300	4300
	Кількість, од.	3	1	2	16	8	1	4
6	Об'єм циліндрів двигуна, см ³	4200	1200	2500	7350	14500	17300	5100
	Кількість, од.	3	5	1	12	10	9	1
7	Об'єм циліндрів двигуна, см ³	5000	3250	1780	7950	12360	16005	5400
	Кількість, од.	1	3	5	10	4	3	1

Продовження таблиці 4.2

1	2	3	4	5	6	7	8	9
8	Об'єм циліндрів двигуна, см ³	2650	1150	3000	15020	7980	13540	6000
	Кількість, од.	4	5	2	7	9	12	3
9	Об'єм циліндрів двигуна, см ³	3550	1200	2450	5200	13200	16200	5300
	Кількість, од.	2	3	1	12	10	6	5
10	Об'єм циліндрів двигуна, см ³	1600	2450	2750	4100	9100	15200	4400
	Кількість, од.	1	2	2	18	10	4	2

Необхідно скласти розрахунок податку з власників транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів. Розрахунок податків подати в табл. 4.4.

Таблиця 4.3 – Ставки податку з власників транспортних засобів

№ з/п	Назви та марки транспортних засобів	Ставки податку на рік (з 100см ³ об'єму циліндрів двигуна), грн.
1	Колісний трактор	2,50
2	Вантажний автомобіль з об'ємом циліндрів двигуна, см ³ : а) до 8200 б) від 8201 до 15000 в) від 15001 і більше	10,00 15,00 20,00
3	Легкові автомобілі з об'ємом циліндрів двигуна, см ³ : а) до 1000 б) від 1001 до 1500 в) від 1501 до 1800 г) від 1801 до 2500 д) від 2501 до 3500 е) від 3501 і більше	3,00 4,00 5,00 10,00 20,00 30,00
4	Автомобілі спецпризначення (крім пожежних, швидкої допомоги)	3,60

Методичні вказівки:

Податок з власників транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів розраховується юридичними особами на підставі даних про кількість автомобілів та інших транспортних засобів станом на 1 січня поточного року, об'ємів циліндрів їх двигунів та діючих ставок податку.

Сумарний об'єм циліндрів двигунів по марках транспортних засобів (машин і механізмів) визначається шляхом множення об'єму циліндрів двигуна в одному транспортному засобі (автомобілі) на їх кількість.

Ставка податку з прийнятої одиниці транспортних засобів встановлені у гривнях зі 100 см³ об'єму циліндрів двигуна і становлять такі розміри (див. табл. 4.3).

Розрахунок суми податку по видах і марках транспортних засобів здійснюється множенням встановленої ставки податку на сумарний об'єм циліндрів двигунів відповідних видів транспортних засобів.

Таблиця 4.4 – Розрахунок податку з власників транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів

№ з/п	Вид і марка транспортного засобу	Об'єм циліндрів двигуна, см ³	Кількість транспортних засобів	Сумарний об'єм, см ³	Ставка податку на рік, грн.	Сума податку, грн.	Пільги		Сума податку, що підлягає сплаті, грн. (п. 7-п.9)
		Потужніст ь двигуна, кВт		Потужніст ь двигуна, кВт	за 100см ³ , 1 кВт, 1 см довжини		Код пільги	Сума, грн.	
		Довжина корпусу, м		Дов жина корпусу, м					
Всього									

Загальна сума податку визначається складанням розрахункових сум податку по видах і марках транспортних засобів. Складений розрахунок податку подається в податковий орган за місцем реєстрації платника не пізніше 1 березня, а нарахована сума податку вноситься бюджет щокварталу до 15 числа місяця, наступного за звітним кварталом.

Строки сплати податку:

1-й квартал _____ грн. до «__» _____ 200_ р.

2-й квартал _____ грн. до «__» _____ 200_ р.

3-й квартал _____ грн. до «__» _____ 200_ р.

4-й квартал _____ грн. до «__» _____ 200_ р.

Керівник _____

Головний бухгалтер _____

Завдання 3

Взуттєва фабрика виробила і продала магазину N пар жіночих чобіт. Собівартість однієї пари чобіт – S грн. Розмір націнки при продажу – L%. Необхідно визначити суму податку на додану вартість, що включається в ціну (вартість) чобіт, які продаються; відпускну вартість чобіт та ціну однієї їх пари. Розрахунок здійснити у вигляді табл. 4.5. Вихідні дані за варіантами наведене у табл. 4.6

Таблиця 4.5 – Розрахунок суми ПДВ та ціни продажу чобіт

№ з/п	Показники	Сума, грн.
1	Собівартість всіх чобіт	
2	Сума націнки	
3	Сума ПДВ, 20%	
4	Відпускна вартість всіх чобіт	
5	Ціна продажу однієї пари чобіт	

Таблиця 4.6 – Вихідні дані для завдання 3

Показ- ник	Варіант									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
N	50	75	84	67	92	46	73	58	94	100
S	50	45	56	40	55	48	60	47	52	49
L	25	32	15	19	20	24	30	27	22	29

Завдання 4

Завод «Продтовари» виробив і продав Q тисяч пляшок по 0,5 літра підакцизного вина. Собівартість однієї пляшки вина – S грн. Розмір націнки – $L\%$. Ставка акцизного збору – 0,40 грн. з однієї пляшки вина. Необхідно:

- Визначити оподаткований податком на додану вартість оборот.
- Розрахувати суму ПДВ.
- Визначити відпускну вартість всього вина.
- Розрахувати ціну продажу однієї пляшки вина.

Розрахунок перелічених показників виконати за схемою, наведеною в табл. 4.7. Вихідні дані див. у табл. 4.8

Таблиця 4.7 – Розрахунок суми ПДВ по підакцизних товарах

№ з/п	Показники	Сума, грн.
1	Собівартість всього вина, що продається	
2	Сума націнки, %	
3	Сума акцизного збору	
4	Оборот, що оподатковується ПДВ	
5	Сума ПДВ, 20%	
6	Відпускна вартість всього вина	
7	Ціна продажу однієї пляшки вина	

Таблиця 4.8 – Вихідні дані для завдання 4

Показ- ник	Варіант									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Q	50	100	80	75	110	58	96	125	150	67
S	2,4	3,1	4,2	2,8	3,5	4,3	4,8	2,6	3,8	2,9
L	25	23	24	28	27	20	22	29	21	24

Завдання 5

Підприємство по виробництву і реалізації бензину мало такі показники:

- Обсяг виробленого і реалізованого бензину: марки А-76 становить Q т.
- Собівартість 1 т бензину – S грн.
- Націнка – N %.
- Ставка акцизу – 60 євро за 1 т.
- Курс євро до гривні – 7,00 грн.

Необхідно визначити суму акцизу, який включається в ціну реалізованого бензину, та відпускну ціну. Розв'язання здійснити в табл. 4.9. Вихідні дані за варіантами наведені в табл. 4.8.

Таблиця 4.9 – Розрахунок суми акцизного збору, який включається в ціну товару, та його відпускну ціну

№ з/п	Показники	Сума, грн.
1	Собівартість бензину, що продається, всього	
2	Сума націнки, 20%	
3	Всього оптова ціна (вартість) без акцизу та ПДВ	
4	Сума акцизного збору	
5	Оподатковуваний ПДВ оборот (п.3+п.4)	
6	Сума ПДВ (п.5 *20%)	
7	Відпускна ціна (вартість) бензину з врахуванням акцизного збору та ПДВ (п.3+п.4+п.6)	

Таблиця 4.10 – Вихідні дані для завдання 5

Показник	Варіант									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Q	1900	1685	1825	1735	1980	1547	1862	1965	1749	1684
S	850	795	846	910	786	900	894	859	890	905
N	20	21	25	18	24	26	22	19	28	23

Важливим інструментом державного регулювання підприємницької діяльності та соціально-економічних процесів у суспільстві є Державний бюджет.

Із бюджету здійснюється фінансування витрат на розвиток економіки та соціальних витрат, зокрема на розвиток агропромислового комплексу, надаються дотації вугільній промисловості, спрямовуються капітальні вкладення в об'єкти загальнодержавного значення, фінансуються науково-технічні програми, освіта, охорона здоров'я, збереження довкілля тощо.

Бюджетне фінансування здійснюється таких формах:

- Бюджетні інвестиції, які здійснюються у формі капітальних вкладень (виділення коштів окремим підприємствам під певні об'єкти, проектне фінансування конкретного інвестиційного проекту) чи придбання певної частки акцій акціонерних товариств.

- Державні трансферти – цільове, безповоротне та безоплатне виділення коштів із бюджету конкретним суб'єктам у вигляді державних субсидій, субвенцій, дотацій.

- Бюджетні кредити – це надання коштів із бюджету суб'єктам підприємницької діяльності на поворотній основі (на відміну від банківських кредитів видаються на пільгових умовах за нижчими процентними ставками).

- Кошторисне фінансування - виділення коштів із бюджету на основі спеціального планового документа – кошторису на видатки соціальної сфери, на фундаментальні дослідження у формі цільового, безповоротного, безоплатного фінансування.

Розміщуючи капітал у інвестиційні проекти, нерухомість тощо, планують не тільки згодом повернути вкладену суму, але й одержати очікуваний економічний ефект.

Майбутня вартість грошей – це сума інвестованих у даний момент коштів, в яку вони перейдуть через визначений період часу з урахуванням умов вкладень.

Сучасна вартість грошей – це сума майбутніх грошових надходжень, приведених за допомогою визначеного коефіцієнта (дисконту, дисконтної ставки) до сучасного періоду.

Відсоток – це доход від надання капіталу в борг у різних формах (позички, кредити тощо) або від інвестицій виробничого чи фінансового характеру.

Процентна ставка – це величина, що характеризує інтенсивність нарахування відсотків.

Нарощення первісної (інвестованої) суми – це збільшення даної суми за рахунок нарахованих відсотків; відношення нарощеної суми до первісної називають множителем (коефіцієнтом) нарощення; множник нарощення показує, у скільки разів зріс первісний капітал.

Період нарахування – це інтервал часу, за який нараховуються відсотки.

Прості відсотки – це метод розрахунку доходу кредитора, одержуваного від позичальника за надані в борг гроші. Вони нараховуються на ту саму суму позикового капіталу протягом усього терміну погашення позички.

При складних відсотках платежі в кожному періоді додаються до капіталу попереднього періоду, а процентний платіж у наступному періоді нараховується на нарощену величину первісного капіталу.

Прості відсотки використовуються звичайно, коли термін погашення позички менший року, а складені – більший року.

Прості відсотки.

Умовні позначки:

- Період нарахування – n (роки)
- Сума позики - P
- Нарощена сума боргу - F
- Процентна ставка – r

- Сума відсотків – I

-

$$F = P * (1 + n * r) \quad (4.1)$$

$$I = F - P \quad (4.2)$$

Існують два методи нарахування складних відсотків: декурсивний та антисипативний.

Рекурсивний (наступний) спосіб передбачає нарахування відсотків наприкінці кожного тимчасового інтервалу нарахування. Величина відсотків визначається, виходячи з величини використовуваного капіталу.

Антисипативний (попередній) спосіб передбачає нарахування відсотків на початку кожного тимчасового інтервалу.

Розглянемо рекурсивний метод нарахування відсотків.

$$Fn = P(1 + r)^n \quad (4.3)$$

$$Fn = P * (1 + (r / n))^{m * n} \quad (4.4)$$

m – кількість нарахувань відсотків у межах одного року

Завдання 6

На скільки років повинний бути вкладений капітал у під A% річних, щоб первісна сума збільшилась в Z разів ? Вихідні дані див. табл. 4.11

Завдання 7

Визначити суму, яку необхідно внести в банк під B% річних, щоб за 2 роки нарощена сума склала C тис. грн. Вихідні дані див. табл. 4.11.

Завдання 8

Визначити нарощену суму капіталу, якщо первісна його сума становить K грн., складна процентна ставка r %, період нарахування – n років. Порівняти отриманий результат з величиною

нарощеної суми, розрахованої з використанням ставки простих відсотків. Вихідні дані див. табл. 4.11.

Завдання 9

Яка ставка складених відсотків була використана в розрахунках, якщо первісна сума капіталу складає X грн., нарахована сума – Y грн.? Капітал був вкладений на 5 років. Вихідні дані див. табл. 4.11.

Таблиця 4.11 – Вихідні дані для завдань 6-9

№ завдання	Умовні Позначення	Варіант									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Завдання 6	A	22	15	25	14,5	16	20	24	17	21	19
	Z	2	2,5	3	1,5	2,4	3,2	1,8	2,8	3,5	2,2
Завдання 7	B	14	17	22	18	21	20	19	25	15	23
	C	75	84	100	95	110	93	86	125	90	80
Завдання 8	K	10	20	15	22	30	25	32	28	13	19
	r	5	4	7	6	8	3	4	9	5	3
	n	5	7	4	3	6	2	5	8	4	7
Завдання 9	X	3500	4200	1500	2300	1900	3000	2700	3300	4000	2000
	Y	5550	7850	2760	3670	2800	4450	4150	5980	6460	3120

Величезний вплив на результативність фінансових операцій робить інфляція, тобто підвищення загального рівня цін і, як наслідок, знецінювання грошей.

У світовій практиці облік рівня інфляції здійснюється або за коливанням курсів валют, або за коливанням рівня цін.

Для кількісної оцінки впливу інфляції використовуються показники рівня інфляції i та індексу інфляції I .

Рівень інфляції розраховується за формулою:

$$i = \frac{Y_i - Y_{i-1}}{Y_{i-1}} \quad (4.5)$$

де Y_i – рівень цін i -го року;

Y_{i-1} – рівень цін базисного року.

Індекс інфляції розраховується за формулою:

$$I = \frac{Y_i}{Y_{i-1}} \quad (4.6)$$

або

$$I = I + i \quad (4.7)$$

Рівень інфляції (%) показує, на скільки відсотків варто збільшити первісну суму, щоб вона зберегла купівельну спроможність на рівні базисного року. Індекс інфляції показує, у скільки разів зросли ціни за розглянутий період часу.

«Правило величини 70»

$$t = \frac{70}{i(\%)} \quad (4.8)$$

де t – приблизна кількість років, необхідна для подвоєння рівня цін (індексу інфляції).

Валовий національний продукт (ВНП) – загальна ринкова вартість усіх кінцевих товарів і послуг, зроблених в країні протягом року; Номінальний ВНП (ВНП_н) – обсяг ВНП, виражений у поточних цінах; реальний ВНП (ВНП_р) – ВНП із виправленнями на зміну рівня цін.

Завдання 10

У табл. 4.12 представлені дані, що характеризують величину номінального ВВП за три роки (млрд. дол.). Визначити:

- Який рік із трьох є базисним?
- Як змінився рівень цін у період з по рр.?
- Як змінився рівень цін у період з по рр.?
- Розрахувати реальний ВВП для кожного року.

Таблиця 4.12 – Вихідні дані для завдання 10

Варіант	Рік	Номінальний ВВП	Індекс рівня цін (%)
1	2000	125	132
	2002	98	100
	2004	89	94
2	2000	100	96
	2002	134	112
	2004	104	100
3	2000	95	100
	2002	115	105
	2004	84	103
4	2000	75	91
	2002	101	100
	2004	116	110
5	2000	124	100
	2002	110	87
	2004	115	95
6	2000	148	100
	2002	160	110
	2004	135	95
7	2000	78	99
	2002	99	105
	2004	83	100
8	2000	175	112
	2002	142	88
	2004	159	100
9	2000	150	100
	2002	159	103
	2004	140	94
10	2000	104	121
	2002	56	91
	2004	91	100

Реальний дохід розраховується за формулою:

$$D_p = \frac{D_H}{I} \quad (4.9)$$

де D_H – номінальний дохід.

Коефіцієнт реального доходу розраховується за формулою:

$$K_p(D_p) = \frac{K_p(D_H)}{I} \quad (4.10)$$

де $K_p(D_H)$ – коефіцієнт росту номінального доходу.

Задача 11

1. Як зміниться величина реального доходу, якщо номінальний дохід зміниться на Р %, а рівень цін – на В %? Вихідні дані за варіантами наведені в табл. 4.13.

Таблиця 4.13 – Вихідні дані

Показник	Варіант									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Р	10	15	7	-2	11	-4	-6	8	12	5
В	8	5	3	1	4	-5	-2	3	6	2

2. Як зміниться величина реального доходу, якщо номінальний дохід дорівнює М тис.грн., а індекс інфляції цього року складає Х %? Вихідні дані за варіантами наведені в табл. 4.14.

Таблиця 4.14 – Вихідні дані

Показник	Варіант									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
М	50	43	36	54	49	60	38	44	55	40
Х	106	102	108	104	109	110	105	107	103	105

3. Що відбудеться з реальним доходом, якщо відбулися зміни у рівні номінального доходу (А %) та рівні цін (Р %)? Вихідні дані за варіантами наведені в табл. 4.15.

Таблиця 4.15 – Вихідні дані

Показник	Варіант									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
A(%)	10	12	8	16	-4	14	9	15	-5	13
P(%)	8	15	-4	13	5	16	6	11	-3	10

Завдання 12

У табл. 4.16 наведені індекси цін за роками. Необхідно:
Розрахувати рівні інфляції для кожного року.

- Використовуючи «правило величини 70», визначити кількість років, необхідну для подвоєння рівня цін (як знаменник останнього прийняти розраховані в пункті 1 рівні інфляції кожного року)

- Визначити процентну зміну реального доходу, коли номінальний прибуток у другому році в порівнянні з першим збільшився на 15%, і в третьому році в порівнянні з другим – на 7%.

- Якщо номінальний рівень відсотку за кредит у другому році дорівнював 14% (для позичальників період між першим і другим роком), а в третьому році 18% (для позичальників періоду між другим і третім роком), то який був його реальний рівень у відповідні роки?

Інфляція сприяє знецінюванню грошей, і реальна сума боргу (внеску) скорочується. Розрахунок її величини варто робити за формулою:

$$K_p = \frac{K_n}{I} \quad (4.11)$$

де K_n – нарощена сума боргу;

I – індекс інфляції за період кредитування.

Втрати кредитора, викликані інфляцією, розраховуються за формулою:

$$K_{II} = K_n - K_p \quad (4.12)$$

Таблиця 4.16 – Вихідні данні для завдання 12

Варіант	Рік	Індекс рівня цін (%)	Варіант	Рік	Індекс рівня цін (%)
1	1998	98	6	1998	99
	2000	101		2000	106
	2002	105		2002	114
	2004	112		2004	127
2	1998	100	7	1998	102
	2000	115		2000	118
	2002	122		2002	126
	2004	128		2004	132
3	1998	96	8	1998	105
	2000	110		2000	113
	2002	115		2002	127
	2004	125		2004	139
4	1998	95	9	1998	100
	2000	108		2000	107
	2002	117		2002	119
	2004	129		2004	131
5	1998	100	10	1998	100
	2000	110		2000	112
	2002	123		2002	123
	2004	132		2004	129

Завдання 13

Позичальник одержує від кредитора А тис. грн. на 1 рік під М % річних за простою ставкою. Річні темпи інфляції склали С %. Розрахувати втрати кредитора, викликані інфляцією. Вихідні дані за варіантом наведені в табл. 4.17.

Таблиця 4.17 – Вихідні дані

Показник	Варіант									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
А(тис.грн)	25	14	20	5	18	32	17	24	13	10
М(%)	14	18	11	12	14	17	13	16	18	15
С(%)	3	5	4	2	4	6	3	5	6	3

Завдання 14

Згідно додатків А-Е заповнити податкову декларацію для здачі до податкової адміністрації та реєстр отриманих та виданих податкових накладних.

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою занять.
2. Стилi керівництва організацією.
3. Психологія підприємництва.
4. Етапи підприємництва.
5. Методи і стилі розв'язання конфліктів.
6. Сутність і функції менеджменту.
7. Планування та функції менеджменту.
8. Управління мотивацією персоналу.
9. Типи менеджерів у вітчизняній і зарубіжній практиці.

Додаток А

Затверджено
наказом ДПАУ від 30.06.2005 р. №244
(у редакції наказу ДПАУ від 26.10.2009 р. №582)

Реєстр отриманих та виданих податкових накладних

Найменування (П. І. Б.) платника податку _____
Індивідуальний податковий номер _____
Свідоцтво про реєстрацію платника податку на додану вартість _____
Спеціальний режим оподаткування _____

Реєстр розпочато _____
Реєстр закінчено _____
Зберігати _____

Розділ І. Отримані податкові накладні

№ з/п	Податкова накладна, розрахунок коригування до податкової накладної, ВМД, товарний (касовий) чек, транспортний квиток, готельний рахунок, рахунок за послуги зв'язку, рахунок за послуги, вартість яких визначається за показниками приладів обліку, заява відповідно до підпункту 7.2.6 пункту 7.2 статті 7 Закону тощо						Загальна сума, включаючи ПДВ	Придбання (виготовлення, будівництво, спорудження), імпорт товарів (послуг, включаючи одержання від нерезидента):							
	дата отримання	дата виписки	номер	вид документа	постачальник			з метою їх використання у межах господарської діяльності для здійснення операцій, які:				які не призначаються для їх використання у господарській діяльності		для поставки послуг за межами митної території України або поставки яких визначається відповідно до підпункту "д" пункту 6.5 статті 6 Закону за межами митної території України	
					найменування (П. І. Б. - для фізичної особи)	індивідуальний податковий номер		підлягають оподаткуванню за ставкою 20%, 0%		звільнені від оподаткування, не є об'єктами оподаткування		вартість без ПДВ	сума ПДВ	вартість без ПДВ	сума ПДВ
								вартість без ПДВ	сума ПДВ	вартість без ПДВ	сума ПДВ				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16

...															
Усього за місяць															
З них включено до уточнюючих розрахунків за звітний період															
...															
Усього за квартал															
З них включено до уточнюючих розрахунків за звітний період															

Розділ II. Видані податкові накладні

№ з/п	Податкова накладна, розрахунок коригування до податкової накладної, ВМД, податкова накладна за щоденними підсумками операцій, податкова накладна, виписана на суму перевищення звичайної ціни над фактичною					Загальна сума поставки, включаючи ПДВ	Поставка товарів (послуг) та послуги, надані нерезидентом на митній території України, які:				Експорт товарів та супутніх такому експорту послуг (база оподаткування)
	дата виписки	номер	вид документа	платник податку - покупець			підлягають оподаткуванню за ставкою		звільнені від оподаткування, не є об'єктами оподаткування (сума поставки)		
				найменування (П. І. Б. - для фізичної особи)	індивідуальний податковий номер		20 %			0 %	
							база оподаткування	сума ПДВ		база оподаткування	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
...											
Усього за місяць											
З них включено до уточнюючих розрахунків за звітний період											
...											
Усього за квартал											
З них включено до уточнюючих розрахунків за звітний період											

Відмітка про одержання:

(вхідний N, дата, штамп ДПА)

Додаток Б

Затверджено Наказом ДПА України від 30.05.97 р. N 166
Зареєстровано в Мінюсті України 11.12.2000 р. N 903/5124
(у редакції Наказу ДПА України від 02.11.2000 N 568,
із змінами, внесеними Наказом ДПА України від 18.04.2001 р. N 170.)

01	Загальна декларація
02	Уточнена декларація
03	Договір про спільну діяльність від _____ N _____
04	
05	Спеціальні режими оподаткування
051	Декларація переробного підприємства (пункт 11.21 Закону)
052	Сільськогосподарська декларація (пункт 11.21 Закону)
053	Сільськогосподарська декларація (пункт 11.29 Закону)
054	Декларація технопарку (пункт 11.12 Закону)
055	

ПОДАТКОВА ДЕКЛАРАЦІЯ з ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

01 Звітний (податковий) період _____
(місяць, квартал)

02 Платник _____
(назва - для юридичної особи; прізвище, ім'я, по батькові – для фізичної особи; для спільної діяльності – назва, дата та номер договору)

☐ - юридична особа

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

 Ідентифікаційний код платника згідно з ЄДРПОУ

☐ - фізична особа

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

 Ідентифікаційний номер платника згідно з ДРФО

☐ - спільна діяльність

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

 Реєстраційний (обліковий) номер платника

03 Індивідуальний податковий номер платника ПДВ

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

(номер свідоцтва про реєстрацію платника ПДВ)

04 Адреса, телефон платника _____

Декларація подається до державної податкової інспекції (адміністрації) в _____
(район, місто)

☐ - ознака бюджетного відшкодування

відмітка (X) робиться платником при заповненні рядка 21 цієї декларації

☐ - ознака експортного відшкодування

відмітка (X) робиться платником при заповненні рядка 23 цієї декларації

N з/п	I. ПОДАТКОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ	Колонка А	Колонка Б
		Обсяги продажу без урахув. ПДВ	Сума ПДВ
1	Операції, що оподатковуються за ставкою 20%, крім операцій із ввезення імпортованих товарів, податок на додану вартість за які сплачується митним органам при розмитненні		
1.1	з рядка 1 - товарообмінні (бартерні) операції		
2	Операції, що оподатковуються за ставкою 0%	X	X
2.1	експортні операції		0
2.1.1	з рядка 2.1 – товарообмінні (бартерні) операції		0
2.2	інші операції, то оподатковуються за нульовою ставкою		0
3	Операції, що не є об'єктом оподаткування (п. 3.2 ст. 3 Закону)		X

4	Операції, які звільнені від оподаткування (статті 5, 11 Закону, інші нормативно-правові акти)		X
5	Загальний обсяг продажу (сума значень з 1-го по 4-й рядки колонки А)		X
5.1	з рядка 5 - товарообмінні (бартерні) операції		X
5.2	з рядка 5 - загальний обсяг оподатковуваних операцій звітного періоду (сума значень рядків (1 + 2.1 + 2.2 + 4) колонки А)		X
6	Обсяг товарів, які протягом звітного періоду були ввезені (переслані) на митну територію України, і сплату ПДВ за які було відстрочено шляхом оформлення податкового векселя (п. 11.5 ст. 11 Закону)		
	Термін погашення податкового векселя (вказати дату, додати перелік)		
7	Роботи (послуги), отримані від нерезидента для їх використання або споживання на митній території України, та готова продукція, виготовлена з давальницької сировини нерезидента, що реалізується на території України		
8	Коригування на основі попередніх звітних періодів (- чи +) У разі заповнення цієї граfi є обов'язковим подання додатка 2 до декларації		(- чи +)
9	УСЬОГО ПОДАТКОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ (сума значень рядків (1 + 6 + 7 + 8 (- чи +) колонки Б)	X	
N з/п	II. ПОДАТКОВИЙ КРЕДИТ	Колонка А	Колонка Б
		Обсяги придбання без урахування ПДВ	Дозволенний податковий кредит
10	Придбані з податком на додану вартість на митній території України товари (роботи, послуги), вартість яких включається до складу валових витрат виробництва (обігу), та основні фонди й нематеріальні активи, які підлягають амортизації:	X	X
10.1	для здійснення операцій, які підлягають оподаткуванню		
10.2	для здійснення операцій, які не підлягають оподаткуванню (п. 3.2 ст. 3 Закону) або/та звільнені від оподаткування (статті 5, 11 Закону, інші нормативно-правові акти)		X
11	Придбані без податку на додану вартість на митній території України товари (роботи, послуги), вартість яких включається до складу валових витрат виробництва (обігу), та основні фонди й нематеріальні активи, які підлягають амортизації:	X	X
11.1	для здійснення операцій, які підлягають оподаткуванню		X
11.2	для здійснення операцій, які не підлягають оподаткуванню (п. 3.2 ст. 3 Закону) або/та звільнені від оподаткування (статті 5, 11 Закону, інші нормативно-правові акти)		X
12	Імпортвані товари (роботи, послуги), вартість яких включається до складу валових витрат виробництва (обігу), та основні фонди й нематеріальні активи, які підлягають амортизації (для здійснення операцій, які оподатковуються за ставкою 20% та нульовою ставкою):	X	X
12.1	ПДВ, сплачений митним органам		
12.2	погашені податкові векселі, що дають право на збільшення податкового кредиту в поточному звітному періоді		
12.3	звільнені від ПДВ (статті 5, 11 Закону, інші нормативно-правові акти)		X
12.4	роботи (послуги), отримані від нерезидента		
13	Імпортвані товари (роботи, послуги), вартість яких включається до складу валових витрат виробництва (обігу), та основні фонди й нематеріальні активи, які підлягають амортизації:	X	X
13.1	з рядка 13 - для здійснення операцій, які не підлягають оподаткуванню (п. 3.2 ст. 3 Закону)	X	X
13.1.1	ПДВ, сплачений митним органам		X
13.1.2	звільнені від ПДВ (статті 5, 11 Закону, інші нормативно-правові акти)		X
13.1.3	роботи (послуги), отримані від нерезидента		X
13.2	з рядка 13 - для здійснення операцій, які звільнені від оподаткування (статті 5, 11 Закону, інші нормативно-правові акти):	X	X
13.2.1	ПДВ, сплачений митним органам		X
13.2.2	звільнені від ПДВ (статті 5, 11 Закону, інші нормативно-правові акти)		X
13.2.3	роботи (послуги), отримані від нерезидента		X

14	Придбані з податком на додану вартість вітчизняні та імпортовані товари (роботи, послуги), вартість яких не включається до складу валових витрат виробництва (обігу), та основні фонди й нематеріальні активи, які не підлягають амортизації:	X	X
14.1	на митній території України		X
14.2	ввезені (переслані) із-за меж митної території України		X
14.3	роботи (послуги), отримані від нерезидента		X
15	Придбані без податку на додану вартість вітчизняні та імпортовані товари (роботи, послуги), вартість яких не включається до складу валових витрат виробництва (обігу), та основні фонди й нематеріальні активи, які не підлягають амортизації:	X	X
15.1	на митній території України		X
15.2	ввезені (переслані) із-за меж митної території України		X
15.3	роботи (послуги), отримані від нерезидента		X
16	Коригування перерахованого (-) та недооціненого (+) податкового кредиту за попередні звітні періоди (у разі заповнення цієї граfi є обов'язковим подання додатка 2 до декларації)	X	(- чи +)
17	УСЬОГО ПОДАТКОВОГО КРЕДИТУ (Сума значень рядків (10.1 + 12.1 + 12.2 + 12.4 + 16 (- чи +) колонки Б)	X	
III. РОЗРАХУНКИ З БЮДЖЕТОМ ЗА ЗВІТНИЙ ПЕРІОД		Колонка А	Колонка Б
18	Чиста сума зобов'язань з ПДВ за поточний звітний період (відняти значення рядка 17 від 9-го):	X	X
18.1	позитивне значення (+)	0	
18.2	від'ємне значення (-)	0	
19	Коригування платежів з урахуванням положень про вексельну форму оплати податку на додану вартість при ввезенні (пересиланні) товарів на митну територію України (п. 11.5 ст. 11 Закону):	X	X
19.1	до зменшення (-): суми податку на додану вартість, які не підлягають включенню до складу податкових зобов'язань у поточному звітному періоді (податкові векселі, видані за поточний звітний період (рядок 6 декларації))	0	-
19.2	до збільшення (+): суми податку на додану вартість, які підлягають включенню до складу податкових зобов'язань у поточному звітному періоді (податкові векселі, термін погашення яких припадає на поточний звітний період)	0	+
20	Сума ПДВ, яка підлягає сплаті до бюджету за підсумками поточного звітного періоду (позитивне значення суми рядків 18 і 19)	0	
21	Сума ПДВ, яка підлягає відшкодуванню з бюджету за підсумками поточного звітного періоду (від'ємне значення суми рядків 18 і 19)	0	
22*	Відповідно до окремого рішення Уряду від _____ N _____ отримано в звітному періоді через галузеве міністерство чи інший центральний орган влади фінансування в рахунок централізованого повернення з Державного бюджету відшкодувань податку на додану вартість		
* У разі заповнення рядка 22 відшкодуванню підлягає позитивна різниця рядків 21 і 22			
	Відмітка платника про порядок здійснення відшкодування відповідно до термінів проведення відшкодування	%	Сума
23	Сума бюджетного відшкодування, яка може бути відшкодована платнику протягом 30 календарних днів з дати подання цієї декларації (рядок 6 Розрахунку експортного відшкодування /додаток 1/)	100%	
23.1	зарахування в рахунок платежів, повне або часткове:	X	X
23.1.1	з податку на додану вартість		X
23.1.2	інших платежів (розділ бюджетної класифікації _____)		X
23.2	перерахування на рахунок в установі банку		X
23.3	видача казначейського чека		X
24	Сума бюджетного відшкодування, яка може бути відшкодована платнику протягом місяця, що настає після подання цієї декларації (рядок 6 Розрахунку бюджетного відшкодування /додаток 3/)	100%	
24.1.1	зарахування в рахунок платежів, повне або часткове:	X	X
24.1.1	з податку на додану вартість		X
24.1.2	інших платежів (розділ бюджетної класифікації _____)		X
24.2	перерахування на рахунок в установі банку		X
24.3	видача казначейського чека		X

25	Залишок суми ПДВ, що підлягає відшкодуванню після погашення податкових зобов'язань платника протягом трьох наступних звітних періодів (різниця рядків (21 - 22 - 23 - 24) колонки Б)	100%	
25.1	зарахування в рахунок платежів, повне або часткове:	X	X
25.1.1	з податку на додану вартість		X
25.1.2	інших платежів (розділ бюджетної класифікації _____)		X
25.2	перерахування на рахунок в установі банку		X
25.3	видача казначейського чека		X

Дата подання декларації _____

Наведена інформація є вірною.

Директор _____
(підпис) (прізвище)

Бухгалтер _____
(підпис) (прізвище)

М.П.

Платник ПДВ
(для фізичної особи –
платника податку) _____
(підпис) (прізвище)

IV. РЕЗУЛЬТАТИ РОЗРАХУНКІВ З ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ
(заповнюється податковим органом)

1. Проведено в особовому рахунку платника згідно з поданою декларацією:

- до нарахування (рядок _____)
(сума) (підпис і посада відповідальної особи)

- до зменшення (рядок _____)
(сума) (підпис і посада відповідальної особи)

2. Відмітка про стан розрахунків з податку на додану вартість після проведення декларації в особовому рахунку:

- недоїмка _____
(сума) (підпис і посада відповідальної особи)

- переплата _____
(сума) (підпис і посада відповідальної особи)

Дата проведення в особовому рахунку _____

3. Відмітка про проведення попередньої перевірки:

(короткий зміст результатів перевірки)

Довідка про попередню перевірку податкової декларації з податку на додану вартість

N _____ від _____

Дата проведення попередньої перевірки _____

(підпис і посада відповідальної особи)

4. Додаткові відмітки:

ОРИГІНАЛ (видається покупцю)	☐
ОПІЯ (залишається у продавця)	☒

(Непотрібне виділити поміткою "X")

ЗАТВЕРДЖЕНО Наказом ДПА України
від 30 травня 1997 р. № 165
(у редакції наказу ДПА України
від 08.10.98 № 469, з урахуванням змін, внесених
наказом ДПА України від 30.06.05 р. №244)

ПОДАТКОВА НАКЛАДНА

Дата виписки податкової накладної 13.04.10		Порядковий номер 478	
Продавець		Покупець	
Особа (платник податку) - продавець	ТОВ "Оптіма Гурт"	Особа (платник податку) - покупець	Філія ВАТ "Черкаси-Авто" Кам'янська СТО автомобілів
(назва; прізвище, ім'я, по батькові - для фізичної особи)		(назва; прізвище, ім'я, по батькові - для фізичної особи)	
3 6 4 4 6 7 6 2 3 0 1 3		0 5 3 9 0 4 0 2 3 0 1 9	
(індивідуальний податковий номер продавця)		(індивідуальний податковий номер покупця)	
Місцезнаходження продавця	18008, Черкаська обл., м Черкаси, вул.Смілянська, буд.159	Місцезнаходження покупця	18036 м. Черкаси, шосе Смілянське б. 8/км
Номер телефону	63-88-85	Номер телефону	0472-63-15-87
Номер свідоцтва про реєстрацію платника податку на додану вартість (продавця)	100220227	Номер свідоцтва про реєстрацію платника податку на додану вартість (покупця)	32133370
Умова поставки	Накладна № 01-0000519 від 13.04.10 (форма цивільно-правового договору)		

Форма проведення розрахунків: оплата з розрахункового рахунку (бартер, готівка, оплата з розрахункового рахунку, чек тощо)

Розділ	Дата відвантаження (виконання постави (оплати) товарів (послуг)	Номенклатура поставки (товарів (послуг) продавця)	Одиниця виміру товару	Кількість (об'єм, обсяг)	Ціна поставки одиниці продукції без урахування ПДВ	Обсяги поставки (база оподаткування) без урахування ПДВ, що підлягають оподаткуванню за ставками				Загальна сума коштів, що підлягає оплаті
						20%	0% (реалізація на митній території України)	0% (експорт)	Звільнення від ПДВ	
I	13.04.10	E30701 Папка пластикова А4 на 2 кільця з двома карманцями ECONOMIX (10/50)	шт.	5	6.37500	31.87500	X	X	X	
	13.04.10	E40512 Нож канцелярський великий (60/600)	шт.	3	1.91666	5.74998	X	X	X	
	13.04.10	E40301 Скоби №10 (10/1000)	упак.	5	0.66666	3.33330	X	X	X	
	Усього по розділу I					40.96	X	X	X	40.96
II	Товаротранспортні витрати					0.00	X	X	X	0.00
III	Зворотна (заставна) тара					X	X	X	X	0.00
IV	Надано надбавка (+) покупцю: знижка (-)					0.00				0.00
V	Усього по розділах I + II ± IV					40.96				40.96
VI	Податок на додану вартість					8.19				8.19
VII	Загальна сума з ПДВ					49.15				49.15

Суми ПДВ, нараховані (сплачені) в зв'язку з поставкою товарів (послуг), зазначених у цій накладній, визначені правильно, відповідають сумі податкових зобов'язань продавця і включені до реєстру отриманих та виданих податкових накладних.

М.П.

Поліщук С. М.

(підпис і прізвище особи, яка склала податкову накладну)

* Дата сплати ставиться у разі попередньої оплати поставки, на яку виписується податкова накладна; для бартерних операцій - дата оприбуткування товарів, попередньо одержаних в оплату поставки; дата попереднього одержання послуг в оплату поставки; для операцій з поставки товарів (послуг) за касовим методом відповідно до Закону України "Про податок на додану вартість".

50

ОРИГІНАЛ (видається покупцю)	
КОПІЯ (залишається у продавця)	☒

(Непотрібне виділити поміткою "X")

ЗАТВЕРДЖЕНО Наказом ДПА України
від 30 травня 1997 р. № 165
(у редакції наказу ДПА України
від 08.10.98 № 469, з урахуванням змін, внесених наказом
ДПА України від 30.06.05 р. №244)

ПОДАТКОВА НАКЛАДНА

Дата виписки податкової накладної <u>16.04.10</u>		Порядковий номер <u>000103</u>	
Продавець		Покупець	
Особа (платник податку) - продавець		Особа (платник податку) - покупець	
ПАТ "ЧЕРКАСИ-АВТО," філія "Кам'янська СТО"		ВАТ "ЧЕРКАСИГАЗ"	
(назва; прізвище, ім'я, по батькові - для фізичної особи)		(назва; прізвище, ім'я, по батькові - для фізичної особи)	
0 5 3 9 0 4 0 2 3 0 1 9		0 3 3 6 1 4 0 2 3 0 1 4	
(інд Черкаський р-н, с. Степанки, Шосе Смілянське 8 км, буд. 4		(індивідуальний податковий номер покупця)	
Місцезнаходження продавця		Місцезнаходження покупця	
Номер телефону		Номер телефону	
Номер свідоцтва про реєстрацію платника податку на додану вартість (продавця)		Номер свідоцтва про реєстрацію платника податку на додану вартість (покупця)	
100278347		32038484	
Умова поставки Акт виконаних робіт № 3А -000521 від 16.04.10			
Форма проведених розрахунків <u>оплата з розрахункового рахунку</u> (форма цивільно-правового договору)			
(бартер, готівка, оплата з розрахункового рахунку, чек тощо)			

Розділ	Дата відвантаження (виконання, поставки (оплати*) товарів (послуг)	Номенклатура поставки товарів (послуг) продавця	Одиниця виміру товару	Кількість (об'єм, обсяг)	Ціна поставки одиниці продукції без урахування ПДВ	Обсяги поставки (база оподаткування) без урахування ПДВ, що підлягають оподаткуванню за ставками				Загальна сума коштів, що підлягає оплаті
						20%	0 % (реалізація на митній території України)	0 % (експорт)	Звільнення від ПДВ	
I	16.04.10	Пленка для тонировання	м.	1	64.16	64.160	X	X	X	
	16.04.10	Инструмент для тонирования (лезвие)	шт.	0.02	187.50	3.750	X	X	X	
	16.04.10	ВАМП Вода дистилированная (1 л)	шт.	1	3.33	3.330	X	X	X	
	16.04.10	Тонування скла автомобіля	н/ч	1.2	65.00	78.000	X	X	X	
	Усього по розділу I					149.24	X	X	X	149.24
II	Товаротransпортні витрати					0.00	X	X	X	0.00
III	Зворотна (заставна) тара					X	X	X	X	0.00
IV	Надано надбавка (+)					0.00				0.00
	покупцю: знижка (-)					0.00				0.00
V	Усього по розділах I + II ± IV					149.24				149.24
VI	Податок на додану вартість					29.85				29.85
VII	Загальна сума з ПДВ					179.09				179.09

Суми ПДВ, нараховані (визначені) в зв'язку з поставкою товарів (послуг), зазначених у цій накладній, визначені правильно, відповідають сумі податку, який пов'язаний з поставкою і включені до реєстру отриманих та виданих податкових накладних.

Григорук
Громадська
(підпис і прізвище особи, яка склала податкову накладну)

*- Дата оплати виставляється датою попередньої оплати поставки, на яку виписується податкова накладна; для бартерних операцій - дата оприбуткування товарів; попередньо одержаних в оплату поставки; дата попереднього одержання послуг в оплату поставки; для операцій з поставкою товарів (послуг) за касовим методом відповідно до Закону України "Про податок на додану вартість".

ОРИГІНАЛ (видається покупцю)	
КОПІЯ (залишається у продавця)	☒

(Непотрібне виділити поміткою "X")

ЗАТВЕРДЖЕНО Наказом ДПА України
від 30 травня 1997 р. № 165
(у редакції наказу ДПА України
від 08.10.98 № 469, з урахуванням змін, внесених наказом
ДПА України від 30.06.05 р. №244)

ПОДАТКОВА НАКЛАДНА

Дата виписки податкової накладної <u>09.04.10</u>		Порядковий номер <u>000094</u>	
Продавець		Покупець	
Особа (платник податку) - продавець ВАТ "Черкаси-АВТО," філіал "Кам'янська СТО" (назва; прізвище, ім'я, по батькові - для фізичної особи) 0 5 3 9 0 4 0 2 3 0 1 9 (індивідуальний податковий номер продавця)		Особа (платник податку) - покупець НАЦІОНАЛЬНА ГОРІЛЧАНА КОМПАНІЯ (назва; прізвище, ім'я, по батькові - для фізичної особи) 3 2 7 1 8 1 3 2 3 2 5 9 (індивідуальний податковий номер покупця)	
Місцезнаходження продавця <u>м. Кам'янка, вул. Борисової, 64 А</u>		Місцезнаходження покупця <u>с. Степанки, Смілянське шосе, 8 км., б. 2</u>	
Номер телефону _____		Номер телефону _____	
Номер свідоцтва про реєстрацію платника податку на додану вартість (продавця) 100278347		Номер свідоцтва про реєстрацію платника податку на додану вартість (покупця) 32456817	
Умова поставки <u>Накладна № РН -000283 від 09.04.10</u>			
(форма цивільно-правового договору)			
Форма проведених розрахунків <u>оплата з розрахункового рахунку</u>			
(бартер, готівка, оплата з розрахункового рахунку, чек тощо)			

Розділ	Дата відвантаження (виконання, поставки (оплати) товарів (послуг)	Номенклатура поставки товарів (послуг) продавця	Одиниця виміру товару	Кількість (об'єм, обсяг)	Ціна поставки одиниці продукції без урахування ПДВ	Обсяги поставки (база оподаткування) без урахування ПДВ, що підлягають оподаткуванню за ставками				Загальна сума коштів, що підлягає оплаті
						20%	0 % (реалізація на митній території України)	0 % (експорт)	Звільнення від ПДВ	
I	09.04.10	Castrol GTX 10W40 (4l)	шт.	1	166.67	166.670	X	X	X	
	09.04.10	Фільтр масляний (Vectra)	шт.	1	22.50	22.500	X	X	X	
	09.04.10	Фільтр воздушный Деу Ланос (96182220)	шт.	1	46.67	46.670	X	X	X	
	09.04.10	Втулка рычага передней подвески Т	шт.	2	18.33	36.660	X	X	X	
	09.04.10	Втулка рычага передней подвески Т	шт.	1	41.67	41.670	X	X	X	
	09.04.10	Фільтр топливный	шт.	1	48.33	48.330	X	X	X	
	Усього по розділу I					362.50	X	X	X	362.50
II	Товаротранспортні витрати					0.00	X	X	X	0.00
III	Зворотна (заставна) тара					X	X	X	X	0.00
IV	Надано покупцю:	надбавка (+)				0.00				0.00
		знижка (-)				0.00				0.00
V	Усього по розділах I + II ± IV					362.50				362.50
VI	Податок на додану вартість					72.50				72.50
VII	Загальна сума з ПДВ					435.00				435.00

Суми ПДВ, нараховані (сплачені) в зв'язку з поставкою товарів (послуг), зазначених у цій накладній, визначені правильно, відповідають сумі податкових зобов'язань продавця і включені до реєстру отриманих та виданих податкових накладних.

Громадська
(підпис і прізвище особи, яка склала податкову накладну)

* - Дата оплати ставиться у разі попередньої оплати поставки, на яку виписується податкова накладна; для бартерних операцій - дата оприбуткування товарів, попередньо одержаних в оплату поставки; дата попереднього одержання послуг в оплату поставки; для операцій з поставки товарів (послуг) за умови їх використання в процесі виробництва.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Виноградська А.М. Основи підприємництва: Навчальний посібник. Друге видання, перероб. і допов. / А.М. Виноградська. – К.: Кондор, 2008. – 544с.
2. Виноградська А.М. Комерційне підприємництво: сучасний стан, стратегії розвитку / А.М. Виноградська. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 807с.
3. Гаєвська, Лариса Миколаївна. Підприємництво та його оподаткування [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ / Л. М. Гаєвська, О. І. Марченко, Т. В. Паєнко ; Держ. податк. служба України, Нац. ун-т держ. податк. служби України. – 2-ге вид., перероб. та допов. – Ірпінь : НУДПСУ, 2014. – 316 с.
4. Гринева В.М. Фінанси підприємств / Гринева В.М., Коюда В.О. – К: Знання – прес, 2004. – 1424 с.
5. Гриньова В.М. Державне регулювання економіки: Підручник / Гриньова В.М., Новікова М.М. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2007. – 736 с.
6. Дмитрієв І.А. Організаційні проблеми ефективного функціонування та розвитку підприємницької діяльності (концептуальні та методологічні засади): Монографія / І.А. Дмитрієв. – Харків: Вид-во ХНАДУ, 2006 – 216 с.
7. Дмитрієв І.А. Соціально-економічні аспекти підприємницької діяльності: Монографія / І.А. Дмитрієв. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2007 – 200 с.
8. Донець Л.І. Основи підприємництва. Навчальний посібник / Донець Л.І., Романенко Н.Г. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 320с.
9. Закон України «Господарський кодекс України» [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, N 18, N 19-20, N 21-22, ст.144. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>
10. Закон України «Податковий кодекс України» (Із змінами, внесеними згідно із Законом N 2856- VI (2856-17) від 23.12.2010) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>
11. Захарчин, Галина МIRONІВНА. Основи підприємництва [Текст] : навч. посіб. / Г. М. Захарчин. – К. : Знання, 2008. – 437 с.
12. Захарчин, Галина МIRONІВНА. Основи підприємництва. Культура, технологія, відповідальність [Текст] : навч. посіб. / Г. М. Захарчин, О. В. Юринець. – К. : Знання, 2011. – 255 с.
13. Іванюта С.М. Підприємництво і бізнес-культура. Навчальний посібник / С.М. Іванюта. – К.: ЦУЛ, 2007. – 288 с.
14. Коваль, Зоряна Остапівна. Підприємництво і менеджмент [Текст] : навч. посібник для студ. нееконом. спец. / З. О. Коваль, О. І. Тивончук ; Національний ун-т «Львівська політехніка». – Львів : Видавництво Національного ун-ту «Львівська політехніка», 2009. – 172 с.

15. Колот, Володимир Михайлович. Підприємництво: організація, ефективність, бізнес-культура [Текст] : навч. посіб. / В. М. Колот, І. М. Репіна, О. В. Щербина ; ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана». – Вид. 2-ге, перероб. та допов. – К. : КНЕУ, 2009. – 444 с.
16. Кредісов В.А. Підприємництво – вирішальний фактор розвитку країн з перехідною економікою / В.А. Кредісов. – К.: Знання України, 2003. – 327 с.
17. Кузьмін В.В. Фінансові основи підприємництва. Навчальний посібник / В.В. Кузьмін. – К: ЦНЛ, 2006. – 192 с.
18. Кучеренко В.Р., Доброва Н.В., Квач Я.П., Осіпова М.М. Основи бізнесу. Практичний курс (збірник вправ, задач, тестів та ситуаційних завдань): Навч. посіб. / За ред. В. Р. Кучеренка. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 176 с.
19. Ляшенко В.И. Регулирование развития малого предпринимательства в Украине: проблемы и пути решения: Монография / В.И. Ляшенко. НАН Украины. Ин-т экономики пром-сти. – Донецк, 2007. – 452 с.
20. Мазнев, Григорій Євтієвич. Основи підприємництва та міжнародна підприємницька діяльність [Текст] : за вимогами Європ. кредитно-трансферної системи (ECTS): навч. посіб. для самост. роботи студ. / Мазнев Г. Є., Лагода Т. О., Піпіна Т. Є. ; Харк. нац. техн. ун-т сільського господарства ім. П. Василенка, Навч.-наук. ін-т бізнесу і менеджменту . – Х. : Міськдрук. – Ч. 3. – 2010. – 92 с.
21. Механізми розвитку підприємництва в умовах посткризового відновлення економіки України: аналіт. доп. / Д.С. Покришка, Я.А. Жаліло, Д.В. Ляпін, Я.В. Белінська та ін. – К.: НІСД, 2010. – 72 с.
22. Мочерний, Степан Васильович. Основи підприємницької діяльності [Текст] : навч. посібник / С. В. Мочерний [и др.]. – К. : Видавничий центр «Академія», 2005. – 279 с.
23. Основи підприємницької діяльності [Текст] : навч. посібник / Б. Л. Дратвер [и др.] ; Ін-т пробл. виховання АПН України. – Кіровоград : Поліграфічно-видавничий центр «ІМЕКС-ЛТД», 2004. – 223 с.
24. Основи підприємницької діяльності [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / ред. А. П. Шаповалов ; Вінницький соціально-економічний ін-т Університету «Україна». – Вінниця : Міленіум, 2007. – 436 с.
25. Підприємництво та бізнес-культура [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / [Л. О. Лігоненко та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Л. О. Лігоненко ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – К. : [Київ. нац. торг.-екон. ун-т], 2011. – 508 с.
26. Підприємництво й бізнес-культура [Текст] : навч. посіб. / [Денисенко М. П. та ін. ; за заг. ред. М. П. Денисенка] ; Черкас. нац. ун-т ім. Богдана Хмельницького, Київ. нац. ун-т технологій і дизайну. – Черкаси : ЧНУ : Маклаут, 2013. – 149 с.

27. Підприємництво та бізнес культура [Текст] : навч. посіб. для студ. екон. спец. вищ. навч. закл. / С. В. Волошина [та ін.] ; ДВНЗ «Криворізь. нац. ун-т», Криворізь. екон. ін-т. – Сімф. : ДІАЙПІ, 2012. – 355 с.
28. Підприємництво: психологічні, організаційні та економічні аспекти [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [С. Д. Максименко та ін.] ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – К. : КНТЕУ, 2012. – 719 с.
29. Полянко, Валентина Василівна. Основи підприємництва [Текст] : навч. посібник / В. В. Полянко, А. В. Круглянко. – К. : Дакор : КНТ, 2008. – 176 с.
30. Предпринимательство: Учебник для вузов / Под ред. В.Я. Горфинкеля, Г.Б. Поляка и др. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2001. – 581 с.
31. Савіна, Наталія Борисівна. Основи підприємництва та маркетингу [Текст] : навч. посіб. : європ. кредит-трансфер. система / Н. Б. Савіна, А. М. Костюкевич ; Нац. ун-т вод. госп-ва та природокористування. – Рівне : НУВГП, 2013. – 210 с.
32. Сизоненко В.О. Сучасне підприємництво: довідник / В.О. Сизоненко. – К.: Знання-Прес, 2007. – 440 с.
33. Соціально-економічні проблеми та перспективи розвитку підприємницької діяльності: Монографія. – Донецьк: ТОВ «Юго-Восток, ЛТД», 2006. – 430 с.
34. Філіппова, Світлана Валеріївна. Основи підприємницької діяльності [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С. В. Філіппова, К. В. Ковтуненко ; Одес. нац. політехн. ун-т. – О. : [ВМВ], 2009. – 264 с.
35. Шваб, Людмила Іллівна. Основи підприємництва [Текст] : навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / Л. І. Шваб. - 2-е вид. – К. : Каравела, 2007. – 368 с.
36. Ярошевич Н.Б. Підприємництво і менеджмент. Навчальний посібник / Ярошевич Н.Б., Колісник М.К. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2007. – 292 с.

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до практичних занять студентів

напряму підготовки 6.010104 – «Професійна освіта» за профілями
«Метрологія, стандартизація та сертифікація в машинобудуванні»
та «Експлуатація і ремонт міського та автомобільного транспорту»

Укладачі: Дмитрієв Ілля Андрійович
Бережний Валерій Михайлович
Леженко Наталія Іванівна
Шершенюк Олена Миколаївна
Левченко Ярослава Сергіївна

Відповідальний за випуск: Дмитрієв І.А.

Підп. до друк.	Формат 60×80	1/16 Бум. Тип №
Друк офсетний	Ум. др. л.	Нав - вид. л.
Тираж екз.		Ціна договірна
Зак. №		

ХНАДУ, ГСП, Харків, вул. Петровського, 25

Підготовлено у Харківському національному автомобільно-
дорожньому університеті